

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Психологія правоохоронної діяльності»
вибіркових компонент
освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

053 Психологія (Юридична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології
та психології Протокол від 15.08.2023 № 8

Розробник:

доцент кафедри соціології та психології, кандидат психологічних наук,
доцент Бойко С.М.

Рецензенти:

1. доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії фізичної культури, кандидат психологічних наук, доцент Павлик О.М.
2. доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент Шиліна А.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5 Загальна кількість годин – 150 Кількість тем – 9	05, соціальні та поведінкові науки; 053 «Психологія»; третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти	Навчальний курс 2 Семестр 3 Види контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 24;		Лекції – 12;
Семінарські заняття – 24;		Семінарські заняття – 12;
Самостійна робота – 102;		Самостійна робота – 126;
Індивідуальні завдання: реферат		Індивідуальні завдання: реферат

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія правоохоронної діяльності» здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти полягає в тому, щоб сформувати у здобувачів систему теоретичних знань щодо закономірностей поведінки людей у системі правових відносин, структури й видів юридичної діяльності, формування адекватного уявлення про теоретичні та практичні психологічні аспекти юриспруденції та правоохоронної діяльності та правовідносин, формування комплексу психологічних знань, умінь і навичок, які мають значення для успішного виконання завдань професійної підготовки та діяльності співробітників правоохоронних органів України.

Основні **завдання** курсу «Психологія правоохоронної діяльності»: удосконалення професійної діяльності шляхом використання психологічних знань про структурно-функціональні та організаційно-технологічні чинники форм та змісту цієї діяльності, доцільної професійної поведінки в системі правовідносин, формування комплексу психологічних знань, умінь і навичок, які мають значення для успішного виконання завдань професійної підготовки та діяльності співробітників правоохоронних органів України; цілеспрямоване оволодіння здобувачами вищої освіти психологічними особливостями діяльності правоохоронців; виробити навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел); виробити здатність до письмової й усної комунікації; оволодіти практичними знаннями для

прийняття рішень щодо правового регулювання психологічних засад забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів; засвоїти основи базових знань з професійної діяльності (у сфері правоохоронної діяльності).

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, соціологія, вікова та педагогічна психологія, психолого-правова деонтологія, юридична психологія, соціальна психологія, психологія у професійній діяльності поліції.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

- **знати:**

- визначення психології правоохоронної діяльності;
- основні напрямки психології правоохоронної діяльності;
- психологічні особливості правоохоронної діяльності;
- психологічні особливості особистості правопорушника;
- психологічні особливості формування злочинних груп;
- закономірності індивідуально- і соціально-психологічних явищ у правоохоронній і правозастосовній діяльності;
- психологічні аспекти судової та слідчої діяльності;
- специфіку впливу змісту та умов правоохоронної діяльності на особистість працівника правоохоронних органів.

- **вміти:** визначати предмет, об'єкт та завдання психології правоохоронної діяльності та розуміти його інтегративність, застосовувати теоретичні знання при виконанні діяльності, пов'язаної з правоохоронною сферою та методи досліджень, які застосовуються в юридичній психології; застосовувати уміння і навички самостійної науково-дослідницької діяльності в царині психології правоохоронної діяльності.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	І. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики
-----------------------------------	--

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні на основі системного наукового світогляду.</p> <p>ЗК2. Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами.</p> <p>СК1. Здатність до самостійної науково-дослідницької діяльності та володіння методами психологічного дослідження в царині юридичної психології.</p> <p>СК3. Здатність самостійно формулювати цілі, ставити конкретні завдання наукових досліджень в фундаментальних і прикладних областях юридичної психології та вирішувати їх за допомогою сучасних дослідницьких методів з використанням новітнього вітчизняного і зарубіжного досвіду.</p> <p>СК6. Здатність ініціювати та брати на себе відповідальність в інноваційних комплексних проектах місцевого (регіонального) та/або державного значення.</p> <p>СК7. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.</p>
<p>Спеціальні компетентності (фахові)</p>	<p>СК8. Здатність компетентно спілкуватися з вітчизняною та міжнародною науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження</p> <p>СК10. Здатність здійснювати професійну/дослідницьку діяльність на основі розвиненої правосвідомості, правового мислення та правової культури.</p> <p>СК11. Здатність виявляти особистісний аспект психологічних проблем в галузі юридичної психології та знаходити шляхи його практичного вирішення.</p> <p>СК12. Здатність до системного психологічного аналізу і оцінки ситуацій професійної діяльності в сфері права.</p> <p>СК13. Здатність здійснювати на підґрунті результатів теоретичного/емпіричного дослідження психологічне забезпечення діяльності у правовій галузі.</p>

	<p>СК14. Здатність і готовність здійснювати ефективну комунікацію, забезпечувати дотримання прав і свобод людини (дитини) під час здійснення професійної діяльності.</p> <p>СК15. Здатність організовувати та здійснювати заходи із попередження і профілактики правопорушень, психологічний супровід правоохоронної діяльності, проектувати, реалізовувати і оцінювати діяльність психолога в сфері виконання покарань.</p> <p>СК16. Здатність до виокремлення та аналізу факторів, пов'язаних з формуванням злочинних мотивів та настановлень особистості, а також чинників утворення злочинного стереотипу поведінки.</p> <p>СК17. Здатність до вивчення психологічних і кримінологічних характеристик, станів особистості засудженого, пов'язаних з ізоляцією від суспільства</p> <p>СК18. Здатність розробляти на підґрунті результатів теоретичного/емпіричного дослідження форми і методи впливу на засуджених, що сприяють їх підготовці до майбутнього вільного життя.</p>
--	---

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Психологія правоохоронної діяльності як галузь прикладної психології.

Предмет психології правоохоронної діяльності. Історія та основні задачі психології правоохоронної діяльності. Поняття та особливості правоохоронної діяльності. Психологічні особливості професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Психологічні характеристики правоохоронної діяльності. Процесуальна та непроцесуальна сторона психології правоохоронної та правозастосовної діяльності.

Тема № 2. Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії.

Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії. Професійні якості і психологія осіб, які здійснюють провадження у справі. Психологія планування та організації процесуальної діяльності. Психологічні основи доказування. Поняття доказування. Дискусійні і мало розроблені проблеми психології доказування. Вимоги до наявності у слідчого певних психологічних якостей при

доказуванні. Моделювання в процесі доказування. Психологічна основа доказування - внутрішнє переконання. Етапи планування. Необхідність планування.

Тема № 3. Психологічні основи професійного спілкування та професійної взаємодії зі співробітниками правоохоронних органів з питань організації психологічного забезпечення вирішення професійних завдань в процесі оперативно-службової діяльності.

Особливе місце вміння професійного спілкування кожного окремого правоохоронця. Структура професійного спілкування. Культура мовлення. Особливості професійного спілкування працівників поліції. Правила спілкування. Культура професійного спілкування. Види професійного спілкування в поліції. Функції спілкування в поліцейській діяльності. Успішність процесу професійного спілкування

Тема № 4. Основи професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів.

Професійні якості і психологія осіб, які здійснюють провадження у справі. Поняття професіограми та психограми. Основні компоненти професійно-психологічної готовності: професійно значущі якості, вміння та навички професійного спілкування, вміння та навички забезпечення особистої безпеки, саморегуляція професійної поведінки. Професійна психологічна підготовленість як складова частина професійної майстерності. Структура професійної психологічної підготовленості.

Тема № 5. Вплив змісту та умов професійної діяльності на особистість працівника.

Психотравмуючі ситуації в юридичній діяльності: надсильні, короткочасні, затяжні (хронічні). Різновиди психологічної адаптації. Класифікація реакцій на психотравмуючу ситуацію, їх етапи. Деадаптація.

Функціональні стани юриста та їх вплив на професійну діяльність. Психофізіологічна ціна діяльності. Чинники, які призводять до виникнення психологічної напруженості. Поняття «професійного стомлення», «втоми» і «виснаження».

Психологічна характеристика стресу та його наслідків. Фази стресу. Симптоми стресу. Стрес-чинники професійної діяльності. Характеристики психотравмуючої події. Постреактивна астения та дезадаптивні поведінкові реакції. Посттравматичний стресовий розлад.

Фрустрація та конфлікт у професійній діяльності. Типи та різновиди реакцій фрустрації. Основні види конфліктності.

Поняття та різновиди професійних криз. Типові ознаки входження особистості в зону кризи.

Особливі психологічні стани та їх детермінанти. «Синдром емоційного вигорання» та його основні симптоми.

Тема № 6. Психологічні аспекти розслідування злочинів.

Психологічні основи попереднього розслідування. Використання знань психології в досудовому розслідуванні. Непроцесуальна форми взаємодії слідчих зі співробітниками оперативних підрозділів і кримінальної поліції. Процесуальна форма використання психологічних знань. Поняття психологічного впливу. Психологічний контакт як вид спілкування. Психологічні особливості окремих видів слідчої діяльності. Організаційно-правові засади проведення судово-психологічної експертизи.

Тема № 7. Психологічні особливості процесуальної діяльності суду.

Психологічні особливості діяльності судів по розгляду кримінальних та інших справ. Психологічні особливості процесуальної діяльності суду. Психологічні особливості перехресного допиту та очної ставки у суді. Поняття презумпції невинуватості та «знання про винуватість». Психологічні знання – як основа якісного проведення окремих судових дій. Психологічні особливості прийняття рішення по справі.

Тема № 8. Специфіка психологічного супроводу професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Психологічне супроводження професійної діяльності». Сутність та співвідношення понять "психологічне забезпечення" та "психологічне супроводження" професійної діяльності. Психологічний супровід професійної діяльності в складних та екстремальних умовах. Основні етапи психологічного супроводу професійної діяльності.

Тема № 9. Професійна деформація працівника правоохоронних органів.

Поняття професійної деформації. Причини виникнення професійної деформації. Прояви професійної деформації. Викривлення професійних і особистісних якостей правоохоронця. Виявлення та усунення причин професійної деформації співробітників правоохоронної служби. Динаміка особистості при професійній деформації.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Психологія правоохоронної діяльності як галузь прикладної психології.	16	2	2			12	екзамен
Тема № 2. Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії.	16	2	2			12	
Тема № 3. Психологічні основи професій-ного спілкування та професійної взаємодії зі співробітниками правоохоронних органів з питань організації психологічного забезпечення вирішення професійних завдань в процесі оперативно-службової діяльності.	16	2	2			12	
Тема № 4. Основи професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів.	16	2	2			12	
Тема № 5. Вплив змісту та умов професійної діяльності на особистість працівника.	16	2	2			12	
Тема № 6 Психологічні аспекти розслідування злочинів.	18	4	4			10	
Тема № 7 Психологічні особливості процесуальної діяльності суду	16	2	2			12	
Тема № 8 Специфіка психологічного супроводу професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.	18	4	4			10	
Тема № 9 Професійна деформація працівника правоохоронних органів	18	4	4			10	
Всього за семестр № 3	150	24	24			102	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Психологія правоохоронної діяльності як галузь прикладної психології.	16	2	2			12	екзамен
Тема № 2. Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії.	16					16	
Тема № 3. Психологічні основи професій-ного спілкування та професійної взаємодії зі співробітниками правоохоронних органів з питань організації психологічного забезпечення вирішення професійних завдань в процесі оперативно-службової діяльності.	16	2	2			12	
Тема № 4. Основи професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів.	16	2	2			12	
Тема № 5. Вплив змісту та умов професійної діяльності на особистість працівника.	16					16	
Тема № 6 Психологічні аспекти розслідування злочинів.	18	2	2			14	
Тема № 7 Психологічні особливості процесуальної діяльності суду	16					16	
Тема № 8 Специфіка психологічного супроводу професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.	18	2	2			14	
Тема № 9 Професійна деформація працівника правоохоронних органів	18	2	2			14	
Всього за семестр № 3	150	12	12			126	

4.1.3. Теми та завдання до семінарських занять

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1 Психологія правоохоронної діяльності як галузь прикладної психології		
Підготувати відповіді на питання. 1. Психологія правоохоронної діяльності. 2. Професійно-психологічна підготовка працівників міліції; 3. Принципи формування психологічної стійкості. 4. Психологічні особливості правоохоронної діяльності. 5. Зміст та психологічні особливості професійної діяльності поліції 6. Психологічна структура правоохоронної діяльності. 7. Типи мотивації вибору професії правоохоронця. 8. Поняття психологічної підготовленості співробітників поліції.		1,2,3,4,5,6,7 основна; 1,2,3,4,5,6- допоміжна література
Тема № 2 Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії.		
Підготувати відповіді на питання. 1. Психологічна характеристика процесуальної діяльності. 2. Особливі умови процесуальної діяльності як професії. 3. Професійні якості і психологія осіб, які здійснюють провадження у справі. 4. Психологія планування та організації процесуальної діяльності. 5. Психологічні основи доказування. 6. Поняття доказування. 7. Дискусійні і мало розроблені проблеми психології доказування. 8. Вимоги до наявності у слідчого певних психологічних якостей при доказуванні. 9. Моделювання в процесі доказування. 10. Психологічна основа доказування - внутрішнє переконання. 11. Етапи планування. Необхідність планування. Теми рефератів. 1. Поняття процесуальної діяльності. 2. Вимоги до професійних якостей працівника, який здійснює процесуальну діяльність. 3. Психологічні основи доказування.		1,2,3-основна; 1,2,3-допоміжна література; Інт. рес. 1.
Тема № 3 Психологічні основи професійного спілкування та професійної взаємодії зі співробітниками правоохоронних органів з питань організації психологічного забезпечення вирішення професійних завдань в процесі оперативно-службової діяльності		
Підготувати відповіді на питання. 1. Особливе місце вміння професійного спілкування кожного окремого правоохоронця.		1,2,3,4,5,6,7 основна;

		2. Структура професійного спілкування. 3. Культура мовлення. 4. Особливості професійного спілкування працівників поліції. 5. Правила спілкування. 6. Культура професійного спілкування. 7. Види професійного спілкування в поліції. 8. Функції спілкування в поліцейській діяльності. 9. Успішність процесу професійного спілкування	1,2,3,4,5,6- допоміжна література
Тема № 4 Основи професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів			
	Підготувати відповіді на питання. 1. Психологічна структура та психологічні особливості правоохоронної діяльності. 2. Правоохоронна діяльність як «критичний» вид діяльності. 3. Поняття професійно-психологічної підготовки. 4. Психологічна навченість, підготовленість, готовність працівника поліції, їх складові. 5. Основні форми та методи професійно-психологічної підготовки. 6. Професійна компетентність, професіоналізм. 7. Основні складові професіоналізму. 8. Критерії професіоналізму працівника поліції. 9. Поняття про професійну деформацію особистості.	1,2,3,4,5,6,7 основна; 1,2,3,4,5,6- допоміжна література	-
Тема № 5 Вплив змісту та умов професійної діяльності на особистість працівника			
	Підготувати відповіді на питання. 1. Поняття травмуючої ситуації. Її ознаки та різновиди 2. Причини психотравмуючих ситуацій. 3. Поняття екстремальних ситуацій. 4. Внутрішнє (фізіологічне) вираження психологічної травми. 5. Поняття про психічну травму. 6. Співвідношення понять стресу, травматичного та посттравматичного стресового розладу. 7. Співвідношення понять стресу, травматичного та посттравматичного стресового розладу. 8. Система та напрями профілактики посттравматичного стресу. 9. Методи психопрофілактики посттравматичного стресу. 10. Поняття функціональних станів у психології. 11. Соціально-психологічні чинники юридичної діяльності. 12. Чинники, що впливають на ефективність роботи юриста. 13. Психологічні особливості особистості та діяльності працівників професій типу «людина-людина». 14. Вплив функціональних станів на професійну діяльність.	1,2,3,4, 6-основна; 1,2,3-допоміжна література.	

Тема № 6 Психологічні аспекти розслідування злочинів			
	<p>Підготувати відповіді на питання</p> <p>1. Психологічні основи попереднього розслідування.</p> <p>2. Використання знань психології в досудовому розслідуванні.</p> <p>3. Непроцесуальна форми взаємодії слідчих зі співробітниками оперативних підрозділів і кримінальної поліції.</p> <p>4. Процесуальна форма використання психологічних знань.</p> <p>5. Поняття психологічного впливу.</p> <p>6. Психологічний контакт як вид спілкування.</p> <p>7. Психологічні особливості окремих видів слідчої діяльності.</p> <p>8. Організаційно-правові засади проведення судово-психологічної експертизи.</p>	1,2,3- основна; 1,2,3; 3, - допоміжна література	
Тема № 7 Психологічні особливості процесуальної діяльності суду			
	<p>Підготувати відповіді на питання.</p> <p>1. Психологічні особливості діяльності судів по розгляду кримінальних та інших справ.</p> <p>2. Психологічні особливості процесуальної діяльності суду.</p> <p>3. Психологічні особливості перехресного допиту та очної ставки у суді.</p> <p>4. Поняття презумпції невинуватості та «знання про винуватість».</p> <p>5. Психологічні знання – як основа якісного проведення окремих судових дій.</p> <p>6. Психологічні особливості прийняття рішення по справі.</p> <p>7. Особливості перехресного допиту у суді</p> <p>8. Особливості допиту у суді та огляду місця події.</p>	1,2,3- основна; 1,2,3; 3, - допоміжна література	
Тема № 8 Специфіка психологічного супроводу професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.			
	<p>Підготувати відповіді на питання.</p> <p>Предмет вивчення навчальної дисципліни «Психологічне супроводження професійної діяльності».</p> <p>2. Сутність та співвідношення понять "психологічне забезпечення" та "психологічне супроводження" професійної діяльності.</p> <p>3. Психологічний супровід професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.</p> <p>4. Основні етапи психологічного супроводу професійної діяльності.</p> <p>5. Аспекти психологічної невідповідності і пов'язані з цим психологічні проблеми у поліцейських.</p> <p>6. Професіограма працівника поліції-це?</p> <p>7. Основні підструктури професійної діяльності працівника поліції.</p>	1,2,3,4,6,-основна; 1,2,3,6,7- допоміжна література	

	Тема № 9 Професійна деформація працівника правоохоронних органів	
	Підготувати відповіді на питання. _1. Поняття професійної деформації. 2. Причини появи професійної деформації 3. Прояви професійної деформації. 4. Виявлення та усунення причин професійної деформації співробітників правоохоронної служби. 5. Профілактичні дії по попередженню професійної деформації. 6. Професійна деформація працівника Національної поліції. 7. Взаємозв'язок поміж особливостями професійної діяльності поліцейських і характером професійної деформації працівників поліції.	1,2,3,4,5,6,7 - основна; 1,2,3,4,5,6- допоміжна література

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Особливості правоохоронної діяльності як професії.
2. Психологічні чинники правоохоронної діяльності.
3. Психологічна підготовка правоохоронців до дій в екстремальних умовах.
4. Поняття процесуальної діяльності.
5. Вимоги до професійних якостей працівника, який здійснює процесуальну діяльність.
6. Професійне спілкування в діяльності поліції.
7. Особливості професійного спілкування працівників поліції.
8. Значення професійного спілкування в правоохоронній діяльності.
9. Професіо-психологічна підготовка працівників правоохоронних органів.
10. Психологічна структура та психологічні особливості правоохоронної діяльності.
11. Психотравмуючі ситуації в юридичній діяльності: надсильні, короткочасні, затяжні (хронічні).
12. Функціональні стани юриста та їх вплив на професійну діяльність
13. Психологічні основи попереднього розслідування.
14. Використання знань психології в досудовому розслідуванні.
15. Процесуальна форма використання психологічних знань
16. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.
17. Психологічні особливості діяльності суду.
18. Закономірності, які пов'язані з психічною діяльністю всіх осіб, які беруть участь у розгляді справи
19. Виховний вплив судового процесу та вироку на підсудного та інших осіб
20. Психологічний супровід професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.
21. Екстремальні умови діяльності поліції.

- 22.Професійна деформація працівників поліції та шляхи її попередження.
- 23.Вплив професійної деформації працівників поліції на успішність професійної діяльності.

5.1.2. Теми курсових робіт немає

5.1.3. Теми наукових робіт немає

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, семінарських занять, а також самостійної та індивідуальної роботи. В процесі навчання використовуються наступні методи:

- лекції,
- інтерактивний метод,
- пояснювально-ілюстративний,
- метод наукового порівняння
- частково-пошуковий метод,
- метод виконання кейсу;
- дослідницький метод,
- метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів,
- метод проблемного викладання.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;

Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання для підсумкового контролю (екзамен)

1. Предмет, об'єкт та задачі психології правоохоронної діяльності.
2. Історія розвитку юридичної психології.
3. Система юридичної психології.
4. Зв'язок психології правоохоронної діяльності з іншими науками.
5. Завдання та сучасні проблеми психології правоохоронної діяльності як міждисциплінарної галузі знань.
6. Вклад А.Ф. Коні, В. Штерна та Ч. Ломброзо в розвиток юридичної психології.
7. Питання, які розглядає правова, кримінальна, судова та пенітенціарна психологія.
8. Поняття психології юридичної праці.
9. Основні етапи розвитку юридичної психології.

10. Методологічні основи юридичної психології.
11. Методи юридичної психології як основа досліджень в психології правоохоронної діяльності.
12. Поняття правова культура та правова культура особистості.
13. Методологічні основи психології правоохоронної діяльності.
14. Методи психологічного впливу, які допустимі в кримінальному судочинстві.
15. Пізнавальна функція методів в психології правоохоронної діяльності.
16. Правова культура суспільства та правова свідомість.
17. Поняття та психологія правопорушення і аналіз злочинної поведінки.
18. Психологічна структура злочинної дії.
19. Психологія та види юридичної діяльності.
20. Правова психологія.
21. Поняття соціалізації, десоціалізації, та ресоціалізації.
22. Прояви дефектності правової соціалізації.
23. Особистісний підхід в психології.
24. Співвідношення волі і свідомості особи правоохоронця.
25. Етапи формування складного вольового акту особи правоохоронця.
26. Поняття та значення емоційно-вольових процесів і станів на діяльність правоохоронців.
27. Значення пам'яті в діяльності правоохоронців.
28. Прояви поведінки людини в конфліктних ситуаціях.
29. Особистість і структура її психічних властивостей.
30. Поняття темпераменту, характеру та здібностей людини.
31. Прогнозування поведінки людини в залежності від проявів темпераменту, характеру та здібностей
32. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.
33. Особливі умови процесуальної діяльності як професії та професійні якості і психологія осіб, які здійснюють провадження у справі. Поняття професіограми та психограми.
34. Психологічні основи доказування, планування та організації процесуальної діяльності.
35. Психологічні аспекти розслідування злочинів
36. Поняття та психологічні особливості слідчої діяльності.
37. Види слідчої діяльності.
38. Поняття захисної домінанти обвинуваченого.
39. Поняття віктимної поведінки.
40. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.
41. Зміст понять «рефлексивне мислення» і «рефлексивне управління» та прийому «словесна розвідка».
42. Судово-психологічна експертиза.
43. Психологічні особливості процесуальної діяльності суду.
44. Психологічні чинники винесення вироку судом.

45. Психологія злочинної діяльності.
46. Психологічна структура злочину.
47. Психологічні особливості особи злочинця та класифікація злочинних типів.
48. Психологічні основи ресоціалізації засуджених.
49. Психологічні аспекти правоохоронної діяльності.
50. Особливі умови правоохоронної діяльності як професії.
51. Психологічний супровід професійної діяльності в складних та екстремальних умовах.
52. Поняття професійної деформації та шляхи її усунення.
53. Психологічні основи професійного спілкування правоохоронців.
54. Основи професійно-психологічної підготовки працівників поліції.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни за семестр, визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті** http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи;
- оцінка роботи в малих групах.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни, рівень самостійної підготовки до занять.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні) самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів, виконання практичних завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ						
Види робіт	Кількість видів робіт		Максимум балів за 1 вид роботи		Разом	
	Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма
Робота на лекційному занятті	12	6	1.7	3	20	18
Робота на семінарському занятті	12	6	1.7	3	20	18
Індивідуальне завдання	1	1	10	10	10	14
Експериментальне тестування			50	50	50	50
Разом:				100		
ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ						
Види роботи	Кількість балів за один вид робіт		Критерії оцінювання			
Робота на лекційно	1.7 (ден.) 3 (заоч.)		Всі лекції з даного курсу мають проблемно-дискусійний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені у дискусію.			

му занятті	1 (ден.) 1.5 (заоч.)	Мінімальну оцінку отримують здобувачі, які не беруть участі у дискусії, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.
	0	Здобувач не отримує оцінку, якщо не проявляє активності на занятті або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
Робота на семінарсь кому занятті	1.7 (ден.) 3 (заоч.)	<i>Робота на семінарському занятті оцінюється, виходячи з того, чи проводив здобувач самостійну роботу для підготовки до цього заняття (опрацювання наукових та інших інформаційних джерел для підготовки повідомлень, групових проєктів тощо), з урахуванням якості виконаної роботи.</i> Максимальну кількість балів здобувач отримує, якщо вільно оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою навчального курсу та якісно презентує свої наукові/інформаційні здобутки у вигляді повідомлення, бере активну участь у дискусіях на занятті, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере активну участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій.
	1 (ден.) 1.5 (заоч.).	Здобувач отримує середню кількість балів, якщо оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою курсу, під час заняття проявляє високу активність, бере участь у дискусіях, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій.
	0.5 (ден.) 1 (заоч.)	Здобувач отримує мінімальну кількість балів, якщо не проявляє високої активності під час заняття, втім демонструє уважність і не відволікався від ходу заняття на сторонні справи.
	0	Здобувач не отримує бали, якщо не проявляє активності на занятті, не бере участь у передбачуваних змістом цього заняття видах робіт або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
Індивідуа льне завдання	10 (ден.) 10 (заоч.)	<i>Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел.</i> Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	5 (ден.) 5 (заоч.)	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	2 (ден.) 2 (заоч.)	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота

		містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Іспитове тестування	1-50	Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно»- - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
80-84			
75-79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією–двома значними помилками.
70-74	Задовільно	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65-69			

60-64	(«зараховано»)	Е	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу неосвоєний , потрібні практичні навички роботи несформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

9. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Мухіна Г. В. Юридична психологія : навчально-методичний посібник ; за заг. ред. В. М. Бесчастного. Київ: ВД «Дакор», 2019. 236 с
[https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/616103/mod_resource/content/1/Jurydychna%20Psychologija%20\(1\).pdf](https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/616103/mod_resource/content/1/Jurydychna%20Psychologija%20(1).pdf)

2. Гуменюк Л.Й., Сулятицький І.В. Психологія професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ: навчальний посібник. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. 648 с

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/446/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%A1%D1%83%D0%BB%D1%8F%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

3. Бочелюк В. Й. Юридична психологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 336 с.

https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/50_1-uridichna_psihologiya-Bocheluk.pdf

4. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посібник / О.О. Євдокімова, І.В. Жданова, Д.В. Швець, Ю.В. Александров та ін. ; за заг. Ред. В.В. Сокурєнка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 426 с.

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5870/Psykholohiia%20u%20profesiinii%20diialnosti%20politsii_navch%20posib_2018.pdf?sequence=4&isAllowed=y

5. Коновалова В. Е., Шепитько В. Ю. Основы юридической психологии : учебник. Изд. 3-е, испр. и доп. Харьков : Одиссей, 2010. 352 с.

6. Скрыбін О.М. Професійно-психологічна підготовка працівників національної поліції : конспект лекцій. Дніпро : Дніпров. Держ. ун-т. внутр. справ, 2016. 43 с.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/563583/mod_resource/content/1/%d0%9b%d0%b5%d0%ba%d1%86%d1%96%d1%97%20%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85.%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%b3%d0%be%d1%82.%20%d0%bf%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%b2%d0%bd.%20%d0%9d%d0%9f.pdf

7. Берестенко О.Г. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посібник. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 299 с. ел.ресурс.

https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/639007/mod_resource/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%93.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Допоміжна

1. Маркіна Л.Л. Юридична психологія : конспект лекцій. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 91 с.

<https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/0930/1.1.pdf>

2. Лефтеров В. О. Юридична психологія : матеріали для лекцій (для студентів 3 курсу спеціальності 053 «Психологія» на 2019-2020 н.р.).

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14714/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%AE%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Шинкаренко І.О. Юридична психологія : конспект лекцій. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 174 с.

https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/yp_23_11.1.pdf

4. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Бандурки ; О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, С. М. Князєв, та ін.; передм. О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 242 с.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2500>

5. Горбенко Д. А. Організаційно-правові та методичні засади удосконалення діяльності психологічної служби МВС України. дис...канд. псих. наук : 19.00.06 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2018. 307 с.

<http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/5200/6/%D0%94%D0%98%D0%A1%D0%95%D0%A0%D0%A2%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

6. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. / МВС України, нац. академ. нац. гвард. України ; за заг. ред. проф. І. І. Приходька ; І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. ; Харків, 2016. 571 с. : іл. 11; табл. 11; бібліогр. : 81 назва.

http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4007/1/%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1_%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%8f_%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%d1%80_%d0%b4%d1%96%d1%8f%d0%bb%d1%8c%d0%bd%202016.pdf

Інтернет ресурси

1.URL:http://megalib.com.ua/book/124_Profesiino_psihologichna_pidgotovka_pracivnikov_slidchih_pidrozdiliv.html